

קכא:

האם הכהן מברך שהחיינו על המצוה משום דבאה הנאה לידו, ולמסקנא האב מברך ולא הכהן, ואולי הגמרא סוברת שסוף סוף כיון שהאב עושה המצוה עדיף שהוא יברך שהחיינו.

ג. כהן מברך

הקשה החיי אדם (כלל ס"ב, ד'), שהרי עני שניתן לו בגד חשוב במתנה, מברך הטוב והמטיב ולא שהחיינו, כיון שגם הנותן שמח שזיכהו ה' ליתן צדקה. ותירץ, שברכת הכהן אינה מחמת קבלת המתנה, שהרי לא מצינו בשום אחד ממתנות הכהונה שהכהן צריך לברך, אלא על המצוה הוא מברך, וכמו שהובא לעיל מהרשב"א.

ד. אבי הבן מברך שמים

במהר"ם חלאוה הביא שתקנו לברך גם אחר הפדיון 'אשר קידש עובר במעי אמו' וכו' כשם שמברכים אחר המילה 'אשר קידש ידיד מבטן' ואף שהגמרא מסיקה שמברך שמים, הכוונה על הברכות שלפניה. ומה שתקנו חכמים ברכה לאחר מצוות מילה ופדיון הבן, ולא אחר שאר מצוות, הוא משום שאת המצוות הללו עושים רק פעם אחת, ואין חוזרין ומתחייבין בהם לעולם, מה שאין כן בשאר מצוות שאין קצבה למצוותן.

ה. סיום המסכת בפדיון הבן

כתב הבן יהודיע, שמה שסיימו בעלי הגמרא המסכת במצות פדיון הבן, הוא על שם שפסח ה' והציל את אבותינו, ופדה אותם ממצרים, שחביבין ישראל שנקראו בנים למקום.

א. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה התוס' בסוכה (מו.) הקשו מדוע מברכים שהחיינו על פדיון הבן, הרי אינה באה מזמן לזמן, והניחו בקושיא. והר"ן (שם כב: בדפיו) תירץ, שאף שאינו בא מזמן לזמן, מכל מקום כיון שהיא מצוה התלויה בזמן שלושים יום של התינוק, שייך לברך עליו ברכת שהחיינו.

ב. שהחיינו כהן מברך או אבי הבן מברך וכו'

לכאורה שאלת הגמרא תמוהה, שאם יש חיוב על הכהן לברך שהחיינו מחמת שמטא הנאה לידו, הרי הוא צריך לברך, ומה זה שייך לנידון האם יש חיוב על האב לברך מחמת המצוה שעושה, ומדוע תלתה הגמרא את ברכת הכהן עם ברכת האב, הלא יתכן ששניהם יברכו או שניהם לא יברכו.

ובשו"ת הרשב"א (ח"א, של"ח) הקשה על מסקנת הגמרא שאבי הבן מברך, מדוע גם הכהן אינו מברך משום שהגיע הנאה לידו. ותירץ הרשב"א, שמסתבר שהכהן אינו מברך משום שהרי זה כשאר מתנות כהונה שאף על גב שיש בהם הנאה לכהן אינו מברך שהחיינו, ומה שהסתפקה הגמרא הוא משום שלגבי ברכת שהחיינו במצוה זו הסתפקנו מי מהם מברך. ודבריו צריכים ביאור.

ובדבר שמואל ביאר, שהיה פשוט לגמרא שאין הכהן מברך שהחיינו על כל מתנות כהונה, אלא שחז"ל תיקנו ברכת שהחיינו מדיני מצות הפדיה, וכיון שעל ידי קבלת הכהן נגמרת המצוה נמצא שגם הכהן שייך בקיום המצוה, אלא שכדי לברך שהחיינו צריך גם שיהא שמחה, והגמ' שואלת